

Handläggare: Tomas Heimskiöld
Telefon: 08-508 19 423

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2012-06-14

Trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholms stad 2013-2016

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen av förslaget till trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholm stad 2013-2016.

Steinunn Á Håkansson
stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Stadsledningskontorets förslag till trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholms stad tar sin utgångspunkt i att Stockholm ska vara en trygg och säker plats för boende, näringsliv och besökare. Förvaltningen välkomnar förslaget. På ett tydligt och systematiskt sätt definieras ansvarsfördelning, funktioner och operativt tillvägagångssätt hos stadens nämnder och styrelser vid en önskad händelse.

Programmet fäster stor vikt vid det förebyggande arbetet och inkluderar också brottsförebyggande insatser. För genomförandet ansvarar stadens nämnder och styrelser. Uppföljning ska ske i stadens system för integrerad ledning och styrning.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom stadsdelsdirektörens stab.

Bakgrund

I en remiss till stadsdelsnämnden föreslår kommunstyrelsen ett trygghets- och säkerhetsprogram i Stockholm stad för åren 2013-2016. Förslaget har remitterats till Farsta stadsdelsnämnd för yttrande senast den 22 juni 2012.

Remissen i sammanfattning

Stockholm ska vara en attraktiv, trygg och säker stad att vistas i för boende, företagare och besökare. Staden ska ha ett trygghets- och säkerhetsarbete i världsklass. Nämnders och styrelser förmåga att leva upp till sina åtaganden vid oönskade händelser måste vara stark och robust. När staden utsätts för en påfrestning ska dess olika verksamheter ha en motståndskraft genom en väl genomarbetad och god beredskap. De olika verksamheterna ska snabbt och effektivt återfå sin ursprungliga funktion. Rädslan för att utsättas för oönskade händelser ska minimeras och tilliten till institutioner och människor skapas.

Förslaget är indelat i sex områden:

1. En trygg och säker stad
2. Vårt krishanteringsarbete
3. Vi arbetar proaktivt¹
4. Vi värnar demokratiska värden
5. Aktörer, roller och ansvar
6. Lagar rörande trygghets- och säkerhetsfrågor.

Inom varje område finns ett antal centrala punkter fastlagda.

1. En trygg och säker stad

Trygghetsarbetet innebär att minimera rädslan för att utsättas för oönskade händelser och skapa tillit till institutioner och människor. Säkerhetsarbetet innebär att värna om människa, miljö och egendom, att säkerställa samhällets funktionalitet även vid oönskade händelser samt att stärka förmågan att upprätthålla våra grundläggande värden, demokrati, rättsäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter.

Tre perspektiv

Programmet ska ses ur tre olika perspektiv – ett *individuellt perspektiv* som syftar till att beskriva hur Stockholm stad arbetar med att skapa trygghet och säkerhet för

¹ Förebyggande.

boende, företagare och besökare, ett *verksamhetsperspektiv* som avser de speciella krav och förväntningar som stadens egna verksamheter ska leva upp till samt ett *leverantörsperspektiv* som avser de krav och förväntningar som ställs på leverantörer till Stockholm stads egna verksamheter.

Kommunstyrelsen ansvarar för att följa upp stadens inriktningsmål. Nämnder och bolagsstyrelser ansvarar för att konkretisera kommunfullmäktiges mål för verksamhetsområdet till egna mål och indikatorer i syfte att främja trygghets- och säkerhetsarbetet i den egna verksamheten. Nämnder och styrelser ansvarar för att varje år följa upp indikatorerna och dess måloppfyllelse.

2. Vårt krishanteringsarbete

Vid en kris ställs stora krav på stadens förmåga att hantera den på ett snabbt och effektivt sätt. Programmet pekar på tre centrala principer för hanteringen:

- *Ansvarsprincipen*
- *Likhetsprincipen*
- *Närhetsprincipen*

Den första innebär att den som ansvarar för en verksamhet under normala förhållanden innehar motsvarande ansvar i krissituationer. Den andra principen innebär att en verksamhets lokalisering ska vara densamma i kris eller krig som under normala omständigheter och inte bli mer omfattande. Den tredje innebär att krisen ska hanteras så nära de berörda som möjligt så att den närmast ansvarige för den ordinarie verksamheten också ska leda de åtgärder som krävs för att hantera den uppkomna krisen effektivt.

Geografiskt områdesansvar

Stockholm stad har ett geografiskt områdesansvar inom kommunens gränser. Stadsdelsnämnderna har ett områdesansvar inom sina geografiska gränser och ska som regel själva hantera störningar och allvarliga händelser. Nämnder och styrelser ansvarar för att de egna verksamheterna samverkar och koordineras med övriga verksamheter i syfte att säkerställa en effektiv krishantering. Samordningen omfattar både insatser före, under och efter en önskad händelse.

Olika typer av önskade händelser

En önskad händelse är en händelse som kan ha negativa konsekvenser för människor, miljö och egendom. För att skapa tydlig struktur skiljer Stockholms stad på tre nivåer: *störning*, *allvarlig händelse* och *extraordinär händelse*. Vid en störning ska nämnder och styrelser skriftligen dokumentera och arbeta fram åtgärdsplaner. Vid en allvarlig händelse ska förvaltningar och bolag skriftligen

dokumentera och arbeta fram åtgärdsplaner samt löpande informera om händelseutvecklingen till berörd nämnd eller bolagsstyrelse och dess ordförande eller vice ordförande samt till stadsdirektören. Stadsdirektören ska vid behov samordna arbetet och kommunikationen samt besluta om att aktivera lämpliga delar av den centrala krisledningsgruppen.

Vid en extraordinär händelse ska förvaltningar och bolag skriftligen dokumentera och arbeta fram åtgärdsplan. Nämnder och styrelser ska ha en krisledningsplan. Stadsdirektören föreslår krisledningsnämndens ordförande eller den han/hon utser att aktivera krisledningsnämnden. Stadsdirektören leder den centrala krisledningsorganisationen och samordningen av krisledningsarbetet och kommunikationen. Hon eller han är föredragande i krisledningsnämnden.

3. Vi arbetar proaktivt

- Nämnder och styrelser ska ha ett trygghetsfrämjande arbete utifrån verksamhetens karaktär och ansvarsområde. Arbetet ska dokumenteras i verksamhetsplanen och redovisas i årsredovisningen.
- Nämnder och styrelser ska aktivt arbeta för att främja trygghet och förebygga risker kopplade till utvecklingen av befintliga och nya bostadsområden.

Brottsförebyggande

Nämnder och styrelser ska, utifrån lokal lägesbild, arbeta för att förebygga brott. Kommunstyrelsens ansvarar för att det finns en samordning av Stockholm stads säkerhetsarbete, det brottsförebyggande arbetet och trygghetsarbetet.

Kunskap om säkerhetsarbete och olycksrisker

- Nämnder och styrelser ska känna till och förstå sin situation utifrån olycksrisker och agera proaktivt utifrån denna kunskap för att förebygga olycksriskerna. Förvaltningarna och bolagen ska arbeta kontinuerligt med att analysera risker för olyckor.
- Nämnder och styrelser ska rapportera och analysera skador och incidenter i Stockholms stads incidentrapporteringssystem.
- Kommunstyrelsen ska övergripande analysera stadens rapporterade skador och incidenter i incidentrapporteringssystemet.
- Storstockholms brandförsvaret ansvarar för att göra tillsyn av förvaltningarnas och bolagens brandskyddsarbete.
- Nämnder och styrelser ska genom tertialrapporter och årsredovisningar förmedla den samlade informationen om olyckor och olycksrisker till kommunstyrelsen.

- Nämnder och styrelser ansvarar för att kontinuerligt utvärdera hur väl beslutade åtgärder motsvarar uppsatta mål.
- Nämnder och styrelser ansvarar för att kartläggningar av olyckor, utlåtanden från tillsyn, underlag från incidentrapporteringssystemet och slutsatser av genomförda åtgärder används som underlag till planering och genomförande av det förebyggande arbetet mot olyckor.
- Nämnder och styrelser ska varje år genomföra risk- och sårbarhetsanalys (RSA) för sin verksamhet i enlighet med gällande riktlinjer.
- Nämnder och styrelser ska, utifrån identifierade risker och sårbarheter, vidta åtgärder för att bemöta dessa inom verksamhetens rådighet och ansvar.
- Utifrån förvaltningarnas och bolagens RSA arbetar kommunstyrelsen fram en samlad, övergripande RSA för Stockholm stad. Denna ligger till grund för stadens krishanteringsarbete.

Beredskap och förmåga att hantera oönskade händelser

- Nämnder och styrelser ska säkerställa att en god och övad förmåga finns för att upprätthålla dess samhällsviktiga verksamhet även vid en oönskad händelse.
- Nämnder och styrelser ska säkerställa att det finns en särskild säkerhetssamordnare som samordnar säkerhetsarbetet inom egen förvaltning eller bolag.
- Nämnder och styrelser ansvarar för att identifiera den samhällsviktiga verksamheten inom respektive ansvarsområde i form av prioriterade åtaganden. Dessa ska i största möjliga mån även fungera vid en oönskad händelse.

Larm, beredskap och uthållighet

- Stockholm stad ska alltid ha en stadsdirektör och en säkerhetschef i tjänst.
- Nämnder och styrelser ansvarar för att det alltid finns en förvaltnings- eller bolagsdirektör i tjänst.
- Nämnder och styrelser ska se till att det finns en särskild funktion som vid behov kan ansvara för uthållighet över tid genom planering av bemanning, inkallning och avlösning.

Informationshantering

- Nämnder och styrelser ska skydda all information på ett adekvat sätt, oavsett var den finns.
- Nämnder och styrelser ska ha en informationssäkerhetssamordnare som samordnar informationssäkerhetsarbetet inom egen förvaltning eller bolag.

4. Vi värnar demokratiska värden

Mutor, representation och jäv

- Nämnder och styrelser ansvarar för att arbetet mot mutor, representation och jäv förebyggs i befintlig verksamhet och vid planering av ny verksamhet.
- Nämnder och styrelser ska inom den egna verksamheten systematiskt arbeta för att motverka korruption och säkerställa att stadens krav följs när det gäller mutor och representation.

Personsäkerhet

- Nämnder och styrelser ansvarar för att arbetet inom ramen för den egna verksamheten avseende personsäkerhet ska vara förebyggande och att denna aspekt beaktas i all befintlig verksamhet samt vid planering av ny verksamhet.
- Nämnder och styrelser ansvarar för att skador och hotfulla situationer förebyggs samt för att begränsa effekterna om hot realiseras utifrån individuella riskbedömningar för personal och förtroendevalda.
- Berörda nämnder och styrelser ansvarar för att ha ett säkerhetsskydd utformat efter säkerhetsskyddslagstiftningens krav med hänsyn till verksamhetens art, omfattning och övriga omständigheter. Aktuell säkerhetsanalys är styrande för arbetet med säkerhetsskydd.
- Berörda nämnder och styrelser ansvarar för att ha en säkerhetssamordnare, inklusive utsedd ersättare, som leder säkerhetsskyddsarbetet inom egen nämnd eller bolag.
- Uppföljning av säkerhetsskyddsarbetet ska ske minst en gång per år, eller vid behov, och resultatet sammanställs och förmedlas till stadens säkerhetsskyddschef

5. Aktörer, roller och ansvar

Förebyggande arbete och beredskap

- Stadsledningskontoret ska varje år arbeta fram en stadsövergripande RSA samt kontinuerligt ge riskhanteringsrådet en samlad bild av stadens statistik avseende olyckor, skador och incidenter.
- Stadsledningskontoret ska till kommunstyrelsen rapportera och summera vilka åtgärder som vidtagits i stadens verksamheter under året för att minska sårbarheten, samt visa effekterna av åtgärderna.
- Stadsledningskontoret ansvarar för att alltid ha en bemanning för att kunna uppdatera hemsidan och utgöra pressjour för Stockholm stad.
- Nämnder och styrelser ansvarar för att redovisa alla kostnader för skador som organisationen själv bär.

- Stadsdelsförvaltningarna ska ha en beredskap och en organisation för att kunna mobilisera psykosocialt omhändertagande av de drabbade (POSOM-grupper).
- Socialnämnden ansvarar för stadens socialjour utanför kontorstid.
- Nämnder och styrelser ansvarar för att ha en övergripande ansvarig säkerhetssamordnare.
- Nämnder och styrelser ansvarar för att det finns en informationssäkerhetssamordnare.
- Berörda nämnder och styrelser ska ha en säkerhetsskyddssamordnare (med ersättare) som leder säkerhetsskyddet inom den egna verksamheten.
- Nämnder och styrelser ska årligen genomföra RSA och rapportera resultaten av analysen till stadsledningskontoret.
- Nämnder och styrelser ska årligen skapa, uppdatera eller revidera sitt planeringsunderlag för Styrel (styrning vid kris i elförsörjningen).
- Nämnder och styrelser ska årligen genomföra en krisledningsövning.

Verksamheter med särskilt ansvar

Bolaget S:t Erik Försäkring AB är en av de instanser i staden som har ett särskilt ansvar. Bolaget arbetar för att Stockholm har ett risk- och säkerhetsmedvetande så att stadens tjänster alltid fungerar, att skador förebyggs och att försäkringskostnaderna minimeras. Även Storstockholms brandförsvaret har en särställning. Dess uppdrag är att förebygga och minimera skador på människor, miljö och egendom vid bränder och andra olyckor, samt att skapa trygghet för de som bor, verkar och vistas i medlemskommunerna². För den stadsövergripande krisledningen ansvarar Stockholm stads centrala krisledning (CKL).

6. Lagar rörande trygghets- och säkerhetsfrågor

Stockholms stads trygghets- och säkerhetsfrågor regleras i ett antal lagrum:

- Kommunallagen (SFS 1991:900)
- Lagen om skydd mot olyckor (SFS 2003:778)
- Lagen om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap (SFS 2006:544)
- Arbetsmiljölagen (SFS 1977:1160)
- Säkerhetsskyddslagen (SFS 1996:627)
- Förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap
- Miljöbalken (1998:808)
- Plan- och bygglagen (2010:900)
- Socialtjänstlagen (SFS 2001:453)

² Förutom Stockholm ingår även Danderyd, Lidingö, Solna, Sundbyberg, Täby, Vallentuna, Vaxholm, Värmdö och Österåker i organisationen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Det krävs en väl fungerande beredskap för oönskade händelser för att Stockholm ska vara en av världens tryggaste och säkraste huvudstäder. Senare års risk- och säkerhetsanalyser utifrån centralt samordnade direktiv har medfört att förvaltningar och bolag byggt upp en beredskap och rutiner kring hantering av oönskade händelser som kan vara avgörande för en snabb och effektiv krishanteringsförmåga. Ett funktionellt och väl genomarbetat insatsprogram är en garant för att människor som bor och vistas i staden upplever en faktisk trygghet och säkerhet.

Förvaltningen ser positivt på det nu framtagna förslaget till ett stadsövergripande trygghets- och säkerhetsprogram. Särskilt positivt är den systematik med vilket programmet är uppbyggt, dess tydliga ansvars- och rollfördelning samt metod för uppföljning i enlighet med budgetuppföljningen. Det är också en fördel att även det brottsförebyggande arbetet innefattas.

I avsnittet En trygg och säker stad nämns leverantörsperspektivet. Nämnden anser att säkerhetstänkanden i det avseendet skulle kunna förtydligas ytterligare när det gäller upphandling av externa beroenden³, lokalt som centralt, och lyfta fram de krav på förebyggande arbete och uppföljning som kan ställas vid sådan aktivitet.

Extraordinära händelser är alltid svåra att förutsäga. De kan uppträda med varierande styrka i vitt skiftande scenarier. Omfattningen av dess konsekvenser kan, om inte helt undvikas, mildras och begränsas med ett konsekvent genomförande av de förebyggande och trygghetsfrämjande åtgärder som föreslås i programmet. Utifrån detta bör stockholmarna känna att staden är en så tryggad zon som möjligt att leva och vistas i.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bilaga

Stadsledningskontorets förslag till Trygghets- och säkerhetsprogram för Stockholm stad 2013-2016

³ Sådant som staden är beroende av för att fullfölja sina åtaganden gentemot allmänheten, till exempel el, vatten och livsmedel.